

Sikkerhed ved tagarbejde



Tagarbejde kan være farligt, og høje sikkerhedsstandarder er helt afgørende, uanset hvor længe arbejdet skal stå på. Dette faktablad indeholder nogle grundlæggende råd om sikkerheden ved tagarbejde, som dog ikke må forveksles med detaljerede retningslinjer.

Det anbefales, at man

kontakter de ansvarlige myndigheder eller andre relevante instanser, før arbejdet påbegyndes, hvis der er behov for yderligere rådgivning.

Forholdsregler ved tagarbejde

Er arbejdet nødvendigt?

Den bedste måde at forhindre fald fra eller gennem et tag på er helt at undlade at opholde sig på taget! Hvis tagarbejdet er absolut nødvendigt, må det overvejes, om det kan udføres uden at gå op på taget, eller om det er muligt at reducere den tid, det er nødvendigt at opholde sig på taget. Det kan f.eks. måske lade sig gøre at samle dele af taget nede på jorden for at minimere den tid, der skal arbejdes i højden.

Før arbejdet påbegyndes

Ved alle former for tagarbejde bør der foretages en risikovurdering, før arbejdet påbegyndes. Der skal være sørget for det nødvendige udstyr, være truffet passende sikkerhedsforholdsregler og være etableret hensigtsmæssige arbejdssystemer, og de ansatte skal have modtaget klare instruktioner og praktisk undervisning. Alle former for tagarbejde, også ganske kortvarige arbejdsopgaver (der regnes i minutter i stedet for timer), skal planlægges meget omhyggeligt for at minimere risikoen for de ansatte.

Forebyggelse af faldulykker

Der bør træffes passende forebyggende foranstaltninger, hvis der er risiko for fald fra taget, mens arbejdet står på og under op- og nedstigning. Resultaterne af risikovurderingen bør udnyttes til at træffe forholdsregler til fælles beskyttelse mod faldulykker, og fælles beskyttelse skal prioriteres højere end personligt beskyttelsesudstyr. Alle former for beskyttelsesanordninger, der skal forhindre faldulykker, f.eks. rækværker, skal være tilstrækkeligt solide til at hindre eller standse fald og undgå, at de ansatte kommer til skade.

De nødvendige forebyggende foranstaltninger mod faldulykker skal være på plads, før arbejdet i højden påbegyndes, og forblive på plads, indtil arbejdet er afsluttet. Ved tagarbejde bør der også tages højde for vejrforholdene, eftersom frost, regn og blæst kan medføre langt større risiko for såvel faldulykker som nedfaldende materialer.

Nedfaldende materialer

Nedfaldende materialer kan slå folk ihjel. Der må aldrig kastes noget ned fra et tag. Vær opmærksom på følgende:

- Brug lukkede affaldssliske eller materialehejs.
- Lad ikke materialer, der eventuelt kan falde ned, hobe sig op.
- Sørg for, at der ikke er adgang til fareområder neden under eller i tilslutning til det sted, hvor der udføres tagarbejde.
- Brug sikkerhedsnet, overdækkede gangbroer eller lignende sikkerhedsforanstaltninger for at undgå, at personer kan blive ramt af nedfaldende materialer.
- Undgå så vidt muligt, at der skal bæres store og tunge genstande op på tage.
- Sørg for, at alle materialer opbevares korrekt, navnlig i blæsevej.

Praktisk undervisning

Personer, der udfører tagarbejde, skal have den fornødne viden, færdigheder og erfaring for at kunne arbejde sikkert. De skal have relevant undervisning for at kunne registrere risici, forstå de korrekte arbejdssystemer og være i stand til at gennemføre dem, f.eks. opsætning af rækværker, betjening af mobile platforme eller montering og brug af sikkerhedslinier.

Forskellige typer tage

Flade tage

Arbejde på et fladt tag er også farligt. Man kan falde:

- fra kanten af selve taget
- fra kanten af det sted, hvor der arbejdes
- gennem åbninger, huller eller spinkle ovenlys.

Arbejde på flade tage kræver forebyggende foranstaltninger, hvis der er risiko for faldulykker. Det kan være nødvendigt med beskyttelse ved kanten af taget, omkring åbninger, ved adgangsvejene til taget og ved spinkle ovenlys.

Hældende tage

På hældende tage kan folk falde:

- fra tagudhæng
- ved at glide ned ad taget og derefter ud over tagudhænget
- igennem taget
- fra gavlene.

Rækværker og andre former for afskærmning langs kanter skal kunne holde til, at en person falder imod dem. Jo højere taget er, og jo stejlere hældningen er, jo stærkere skal rækværker o.l. være. Mekanisk styrede platforme kan være et mere sikkert arbejdssted som alternativ til at arbejde på selve taget. De kan især være nyttige ved kortvarige arbejdsopgaver og under nedrivningsarbejde, hvor der opstår huller i taget.

Der skal sørges for sikre adgangsforhold og arbejdssteder. Hvis man ikke kan stå fast på tagplader eller tagsten, kan det være nødvendigt at opsætte tagstiger eller lignende udstyr.

Usikre og møre tage

Med usikkert eller mørt materiale menes et materiale, der ikke med sikkerhed kan klare vægten af en person og, hvad vedkommende eventuelt bærer på. Mange tagsammenføjninger

er eller kan blive møre. Asbestcement, glasfiber og plast bliver normalt mørkt med tiden, og jernplader kan ruste. Tagplader, der ikke er lagt korrekt på, er muligvis heller ikke ordentligt understøttede. Tage kan også have mindre møre eller skrøbelige områder (f.eks. ovenlys), som ikke er umiddelbart synlige, og de kan blive midlertidigt usikre, navnlig i en byggefase.

Et mørkt og skrøbeligt tag er ikke et sikkert arbejdssted og bør ikke betrædes uden passende beskyttelsesforanstaltninger.

Tagte på industribygninger

Arbejde på store tagflader på industribygninger indebærer risiko for faldulykker:

- fra kanten af taget
- gennem huller i et endnu ikke færdigt tag
- gennem underforingsplader o.l.
- fra kanten af det sted, hvor der arbejdes, hvis uafskærmede åbninger ikke kan undgås
- fra spær o.l., f.eks. under udlægning af tagplader
- gennem usikre eller midlertidigt uafskærmede ovenlys eller overdækninger.

Grundig planlægning kan i høj grad mindske risiciene ved tagarbejde på industribygninger. Man skal navnlig tilstræbe følgende:

- reducere behovet for at lade de ansatte bevæge sig rundt på taget ved:
 - i videst muligt omfang at gøre brug af på forhånd afmærkede læsseområder
 - at sørge for, at de rigtige plader leveres, i takt med at de skal bruges og på det sted og det tidspunkt, de skal bruges
 - at sørge for, at adgangspunkterne ligger bekvemt for de forskellige arbejdsstillinger
- minimere risikoen for faldulykker ved at sikre selve arbejdsstedet frem for at sætte sin lid til, at sikkerhedsnet, rækværk og sikkerhedslinier afbøder et fald.

Arbejde på eksisterende tage

Denne form for arbejde omfatter inspektion, vedligeholdelse og rengøring samt forandringer, demontering og nedtagning. Det er ofte ikke-fagfolk som f.eks. rengøringspersonale, viceværter o.l., der varetager inspektions- og rengøringsopgaver. Sådanne opgaver bør ikke udføres uden en passende risikovurdering, grundig planlægning, sikkerhedsmæssige forholdsregler og tilsyn.

Planlægning af tagarbejde på ældre tage

Arbejde på ældre tage kræver grundig planlægning, fordi man skal:

- finde og afmærke de usikre eller møre områder på taget
- finde frem til passende sikkerhedsmæssige forhold-sregler
- (eventuelt) holde kontakt med kunden
- i visse tilfælde gennemgå tagkonstruktionen
- foretage en risikovurdering.

Ved planlægningen af reparationer, forandringer eller demontering skal det overvejes, hvordan materialerne skal

nedtages fra taget, og hvordan de skal opbevares. Der er brug for foranstaltninger til at beskytte de ansatte mod faldulykker under hele forløbet. Et sikkert arbejdsystem til nedrivning af tage og fjernelse af tagmaterialer er helt afgørende.

Høring

Det er et krav, at ledelsen rådfører sig med de ansatte. Ved at udnytte deres viden kan man bedre sikre sig, at risikomomenter afdækkes og afhjælpes. De ansatte skal høres om arbejdsmiljøforanstaltninger, og inden der indføres ny teknologi eller lanceres nye produkter. Kravet om høring af de ansatte skal sikre, at arbejdstagerne interesserer sig for og bakker op om arbejdsmiljøprocedurerne og medvirker til at forbedre dem.

Lovgivning

De vigtigste EU-direktiver af relevans for tagarbejde er følgende:

- Rådets direktiv 89/391/EØF af 12. juni 1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sundhed og sikkerhed under arbejdet
- Rådets direktiv 92/57/EØF af 24. juni 1992 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed på midlertidige eller mobile byggepladser
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/45/EF af 27. juni 2001 om ændring af Rådets direktiv 89/655/EØF om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes brug af arbejdsudstyr under arbejdet.

EU-direktiverne fastsætter minimumskravene på arbejdsmiljøområdet og er gennemført i samtlige medlemsstaters nationale lovgivning, som dog kan indeholde strengere krav, hvorfor det anbefales at forhøre sig hos de relevante nationale myndigheder.



Courtesy of OPPBTP, France

Yderligere oplysninger

Dette faktablad er udarbejdet med henblik på Den Europæiske Arbejdsmiljøuge 2004. Andre faktablade i serien og yderligere oplysninger om bygge- og anlægssektoren findes på <http://ew2004.osha.eu.int> Hjemmesiden opdateres og videreudvikles løbende. Oplysninger om EU-lovgivningen på arbejdsmiljøområdet findes på <http://europe.osha.eu.int/legislation/>